

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 เกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแกน ศิลปศึกษา หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. จุดประสงค์การเรียน
2. เนื้อหารายวิชา
3. กิจกรรมการเรียน
4. การวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราหลักสูตร และผลงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเรียนในรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษาตลอดจนสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนใน จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ชัยภูมิ จำนวน 33 โรงเรียน ซึ่งได้จากการจับฉลาก ร้อยละ 10 ของโรงเรียนในจังหวัด โรงเรียนละ 75 คนแบ่ง เป็นนักเรียนระดับละ 25 คนรวม เป็นนักเรียนทั้งสิ้น 2,475 คน ประจําโรงเรียน 33 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธี การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ในด้านจุดประสงค์การเรียน เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียน และการวัดและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 36 ข้อ และแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อเสถอแนะ เกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษาในด้านจุดประสงค์การเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผลเป็นแบบปลายเปิด (The open-ended questionair)จำนวน 5 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533) ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ด้วยตนเองจำนวน 2,475 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเอง เป็นจำนวน 2,475 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentiles) และนำเสนอในรูปตารางและความเรียงแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ในด้านจุดประสงค์การเรียน เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผล วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เฉพาะส่วนที่เป็นแบบ ตรวจสอบถามประมาณค่า (rating scale) และ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

(percentiles) เฉพาะส่วนที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นซึ่ง เป็นข้อเสนอแนะและความต้องการของนักเรียน ในด้านจุดประสงค์เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป เป็นแบบปลายเปิด (The open-ended form) วิเคราะห์โดยการเรียงลำดับความถี่ (frequency)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลการวิจัย เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533) ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 825 คน เป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 11-15 ปี และสำเร็จได้ผ่านการเรียน วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 มาแล้ว ทั้งหมด

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 825 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 11-15 ปี และสำเร็จได้ผ่านการเรียน วิชาศิลปะกับชีวิต 3 และ 4 มาแล้ว ทั้งหมด

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 825 คน เป็น เพศหญิง มากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 11-15 ปี และสำเร็จได้ผ่านการเรียน วิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 มาแล้ว ทั้งหมด

2. ข้อมูลความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) จากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

2.1 ด้านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วย 6 ข้อ คือ ข้อที่ 1 ($\bar{x}=3.87$) ข้อที่ 6 ($\bar{x}=3.84$) ข้อที่ 4 และ ข้อที่ 7 ($\bar{x}=3.81$) ข้อที่ 8 ($\bar{x}=3$)

ข้อที่ 2 และ 3 ($\bar{X}=3.49$) ข้อที่ 9 ($\bar{X}=3.48$) และข้อที่ 10 ($\bar{X}=3.44$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.66$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 1 จุดประสงค์การเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านศิลปะเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=3.87$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 10 จุดประสงค์สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ($\bar{X}=3.44$)

2.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่มองความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย 5 ข้อคือข้อที่ 16 ($\bar{X}=3.79$) ข้อที่ 17 ($\bar{X}=3.77$) และข้อที่ 15 ($\bar{X}=3.73$) ข้อที่ 11 ($\bar{X}=3.55$) ข้อที่ 14 ($\bar{X}=3.50$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือข้อที่ 12 ($\bar{X}=3.45$) ข้อที่ 13 ($\bar{X}=3.41$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.60$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 16 เนื้อหาตรงและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ($\bar{X}=3.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 13 เนื้อหาน่าสนใจ ตรงกับความต้องการ ($\bar{X}=3.41$)

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มองความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย จำนวน 8 ข้อ คือข้อที่ 18 ($\bar{X}=4.04$) ข้อที่ 22 ($\bar{X}=3.95$) ข้อที่ 25 ($\bar{X}=3.86$) ข้อที่ 20 และ 21 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 19 ($\bar{X}=3.75$) ข้อที่ 23 ($\bar{X}=3.74$) และข้อที่ 24 ($\bar{X}=3.60$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 26 ($\bar{X}=3.39$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.77$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 18 การปฏิบัติกิจกรรมมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน น่าสนใจ ($\bar{X}=4.04$) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 26 เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}=3.39$)

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่มองความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย จำนวน 9 ข้อ คือข้อที่ 34 ($\bar{X}=4.03$) ข้อที่ 35 ($\bar{X}=3.99$) ข้อที่ 33 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 32 ($\bar{X}=3.81$) ข้อที่ 30 ($\bar{X}=3.76$) ข้อที่ 28 ($\bar{X}=3.69$) ข้อที่ 36 ($\bar{X}=3.63$) ข้อที่ 29 ($\bar{X}=3.61$) ข้อที่ 27 ($\bar{X}=3.51$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 31 ($\bar{X}=3.36$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.72$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 34 การตรวจผลงานควรคำนึงถึงความสวยงาม และความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 31 มีการวัดและประเมินผลด้วยการสอบข้อเขียน ($\bar{X}=3.36$)

3. ข้อมูลความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะ กับชีวิต 3 และ 4 ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

3.1 ด้านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วย ทั้ง 10 ข้อ คือข้อที่ 8 ($\bar{X}=3.92$) ข้อที่ 1 และข้อที่ 4 ($\bar{X}=3.84$) ข้อที่ 6 ($\bar{X}=3.83$) ข้อที่ 7 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 10 ($\bar{X}=3.72$) ข้อที่ 9 ($\bar{X}=3.69$) ข้อที่ 5 ($\bar{X}=3.68$) ข้อที่ 3 ($\bar{X}=3.54$) ข้อที่ 2 ($\bar{X}=3.51$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.74$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือข้อ 8 จุดประสงค์ ทำให้ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมไทย ($\bar{X}=3.92$) และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 2 จุดประสงค์การเรียนตรงกับความสนใจของนักเรียน ($\bar{X}=3.51$)

3.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วยจำนวน 6 ข้อ คือข้อที่ 16 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 15 ($\bar{X}=3.73$) ข้อที่ 17 ($\bar{X}=3.71$) ข้อที่ 11 และข้อที่ 12 ($\bar{X}=3.63$) ข้อที่ 14 ($\bar{X}=3.54$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 13 ($\bar{X}=3.40$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.64$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 16 เนื้อหา ตรงและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ($\bar{X}=3.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 13 เนื้อหาน่าสนใจ ตรงกับความต้องการ ($\bar{X}=3.40$)

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วย จำนวน 8 ข้อคือข้อที่ 18 ($\bar{X}=4.07$) ข้อที่ 22 ($\bar{X}=3.96$) ข้อที่ 19 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 20 และ ข้อที่ 25 ($\bar{X}=3.75$) ข้อที่ 21 และข้อที่ 24 ($\bar{X}=3.74$) ข้อที่ 23 ($\bar{X}=3.69$) และนักเรียนมี ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 26 ($\bar{X}=3.47$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.78$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 18 การปฏิบัติกิจกรรมมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน น่า สนใจ ($\bar{X}=4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 26 เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมมีความ เหมาะสม ($\bar{X}=3.47$)

3.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วย จำนวน 9 ข้อ คือข้อที่ 35 ($\bar{X}=4.08$) ข้อที่ 34 ($\bar{X}=4.05$) ข้อที่ 33 ($\bar{X}=3.78$) ข้อที่ 36 ($\bar{X}=3.75$) ข้อที่ 28 ($\bar{X}=3.74$) ข้อที่ 29 และข้อที่ 30 ($\bar{X}=3.72$) ข้อที่ 32 ($\bar{X}=3.70$) ข้อที่ 27

($\bar{X}=3.64$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อคือข้อที่ 31 ($\bar{X}=3.29$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.75$ และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 35 ว่าจะแนบจิตพิสัยในการทำ งานร่วมกับหมู่คณะ ($\bar{X}=3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 31 มีการวัดและประเมินผลโดย การสอบข้อเขียน($\bar{X}=3.08$)

4. ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะกับ ชีวิต 5 และ 6 ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) จากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้

4.1 ด้านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย จำนวน 8 ข้อ คือข้อที่ 1 ($\bar{X}=3.91$) ข้อที่ 4 ($\bar{X}=3.87$) ข้อที่ 8 ($\bar{X}=3.84$) ข้อที่ 7($\bar{X}=3.83$) ข้อที่ 6 ($\bar{X}=3.79$) ข้อที่ 5 ($\bar{X}=3.68$) ข้อที่ 3 ($\bar{X}=3.59$) ข้อที่ 10 ($\bar{X}=3.51$) และนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อคือ ข้อที่ 9 ($\bar{X}=3.49$)และข้อที่ 2 ($\bar{X}=3.45$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.70$ และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 1 จุดประสงค์การเรียนทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านศิลปะเพิ่มขึ้น($\bar{X}=3.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ ที่ 2 จุดประสงค์การเรียนตรงกับความสนใจของนักเรียน($\bar{X}=3.45$)

4.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่มองมีความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วย จำนวน 6 ข้อ คือข้อที่ 16 ($\bar{X}=3.84$) ข้อที่ 15 ($\bar{X}=3.82$) ข้อที่ 17 ($\bar{X}=3.75$) ข้อที่ 12 ($\bar{X}=3.55$) ข้อที่ 11 ($\bar{X}=3.53$) ข้อที่ 14 ($\bar{X}=3.50$) และ นักเรียนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 13 ($\bar{X}=3.40$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.63$ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 16 เนื้อหาตรงและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ($\bar{X}=3.84$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 13 เนื้อหาน่าสนใจตรงกับความต้องการ ($\bar{X}=3.40$)

4.3 ด้านกิจกรรมการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มองมีความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วย จำนวน 8 ข้อ คือข้อที่ 18 ($\bar{X}=4.07$) ข้อที่ 22 ($\bar{X}=3.91$) ข้อที่ 25 ($\bar{X}=3.81$) ข้อที่ 20 ($\bar{X}=3.80$) ข้อที่ 19 ($\bar{X}=3.77$) ข้อที่ 21 ($\bar{X}=3.74$) ข้อที่ 23 และ ข้อที่ 24 ($\bar{X}=3.62$) และ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 26 ($\bar{X}=3.27$) ซึ่งมีผลรวม ค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.74$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ 18 การปฏิบัติงานมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน

นำเสนอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 26 เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม มีความเหมาะสม ($\bar{X}=3.27$)

4.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็น อยู่ในระดับ เห็นด้วยจำนวน 9 ข้อ คือข้อที่ 35 ($\bar{X}=4.08$) ข้อที่ 34 ($\bar{X}=3.89$) ข้อที่ 32 ($\bar{X}=3.77$) ข้อที่ 33 ($\bar{X}=3.76$) ข้อที่ 29 ($\bar{X}=3.70$) ข้อที่ 28 ($\bar{X}=3.62$) ข้อที่ 30 และ ข้อที่ 36 ($\bar{X}=3.59$) ข้อที่ 27 ($\bar{X}=3.51$) และนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อคือ ข้อที่ 31 ($\bar{X}=3.08$) ซึ่งมีผลรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}=3.66$ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อที่ 35 ให้คะแนนจัดพิสัย ในการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.08$) และ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 31 มีการวัดและ ประเมินผลโดยการสอบข้อเขียน ($\bar{X}=3.08$)

5. ข้อมูลความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านต่าง ๆ

5.1 ด้านจุดประสงค์การเรียนนักเรียนมีความเห็นว่าควรเพิ่มจุดประสงค์การเรียน ให้มากขึ้นและต้องเป็นจุดประสงค์ที่เข้าใจง่าย นำเสนอจากให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้ง ควรเพิ่มการแข่งขันทางศิลปะในจุดประสงค์ด้วย

5.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้นโดยเป็น เนื้อหาที่ง่ายต่อการเรียนในภาคทฤษฎี มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และควรเพิ่มเนื้อหา เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ การวาดภาพ การใช้สี และ เน้นเนื้อหาที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

5.3 ด้านกิจกรรมการเรียนนักเรียนมีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนที่มีความสนุกสนาน นำเสนอ และมีการปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาทุกครั้งรวมทั้งควรเพิ่ม เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้นและควรนำผลงานที่นักเรียนทำ มาจัดแสดงให้มากขึ้น และ เน้นให้ นักเรียนมีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นบ้าง

5.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรมีการตรวจผลงานที่นักเรียนทำส่งทุกครั้ง และควรมีการวัดและประเมินผล ในด้านความรับผิดชอบ ควรมีการสอบปฏิบัติให้มากขึ้นและควรสังเกตความตั้งใจในการปฏิบัติงานควรวัดและประเมินผล จากการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่ารายบุคคล

5.5 ด้านข้อเสนอแนะทั่วไป นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรควรเอาใจใส่ในการสอนนักเรียนให้มากขึ้น ควรจัดอุปกรณ์การเรียนให้ครบสมบูรณ์ และควรกำหนดให้มีการใช้หนังสือเรียนในวิชานี้ ควรนำเรื่องราวที่ทันสมัยมาสอนนักเรียน ควรจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ และควรมีการจัดประกวดผลงานศิลปะด้านต่าง ๆ ทุกปี

6. ข้อมูลความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 3 และ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านต่าง ๆ

6.1 ด้านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนมีความเห็นว่า ควรเพิ่มจุดประสงค์การเรียน ให้มากขึ้น และต้องเป็นจุดประสงค์ที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ และควรนำเรื่องการแข่งขันทางศิลปะเข้ามาไว้ในจุดประสงค์ด้วย ควรเพิ่มในการที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

6.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเพิ่มเนื้อหา ให้มากขึ้นโดยเป็นเนื้อหาที่ง่ายต่อการเรียนในภาคทฤษฎี มีความน่าสนใจ และทันสมัยและควรเพิ่มเนื้อหาเรื่องการใช้สี และเรื่องราวที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย

6.3 ด้านกิจกรรมการเรียนนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเพิ่มกิจกรรมการเรียนให้มากขึ้นพร้อมทั้ง เพิ่มเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรม และควรเรียนปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ควรเน้นการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มและมีกิจกรรมศึกษานอกสถานที่ หรือทัศนศึกษาให้มากขึ้น ให้นักเรียนมีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรม กิจกรรมที่กำหนดให้ควรเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน น่าสนใจปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหา และควรนำผลงานที่นักเรียนทำมาแสดง และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นบ้าง

6.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการวัดผลงานที่นักเรียนทำส่งทุกครั้งและการวัดและประเมินผลในด้านความรับผิดชอบ การสอบปฏิบัติให้มากขึ้นและการวัดและประเมิน โดยการสังเกตด้วย ควรถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินผลจากการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่า รายบุคคล ไม่ควรมีการสอบข้อเขียน

6.5 ด้านข้อเสนอแนะทั่วไป นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการสอนนักเรียนให้มากขึ้น ควรจัดอุปกรณ์การเรียนให้ครบสมบูรณ์ และ ควรกำหนดให้มีการใช้หนังสือเรียนในวิชานี้ ควรนำเรื่องราวที่ทันสมัยมาสอนนักเรียน ควรจัดการเรียนการสอน อย่างมีระบบ และควรมีการจัดประกวดผลงานศิลปะ ด้านต่าง ๆ ทุกปี

7. ข้อมูลความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเรียน วิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านต่าง ๆ

7.1 ด้านจุดประสงค์การเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าควรเพิ่มจุดประสงค์การเรียนให้ทันสมัยมากขึ้นและต้องเป็นจุดประสงค์ที่เข้าใจง่าย น่าสนใจมากขึ้น ควรเน้นจุดประสงค์ที่ทำให้สนุกสนานรื่นเริง ควรเพิ่มเรื่องทัศนศึกษา ในจุดประสงค์ด้วย

7.2 ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเนื้อหาควรทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ควรเพิ่มเนื้อหาเพิ่มนอกจากในหนังสือเรียน ควรเพิ่มเรื่ององค์ประกอบศิลป์ การวาดภาพ การใช้สี และเรื่องราวที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย

7.3 ด้านกิจกรรมการเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ควรจัดให้มีการเรียนมากขึ้น เน้นการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม และ ควรเพิ่มเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน น่าสนใจ ควรให้นักเรียนมีอิสระในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะมากขึ้นควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหาและควรนำผลงานที่นักเรียนทำมาแสดง ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นบ้าง

7.4 ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรใช้วิธีการวัดผล ประเมินผลโดยการสอบปฏิบัติ มีการวัดและประเมินผลในด้าน ความรับผิดชอบ และมีการให้ คะแนนอย่างยุติธรรม ควรมีการวัดและประเมินโดยการสังเกตมากกว่าที่จะให้นักเรียนสอบ ควรดู ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ควรวัดและประเมินผลจากการทำงานเป็นกลุ่ม มากกว่ารายบุคคล ควรเน้นการตรวจผลงานที่ความปรารถนาดีสวยงามของผลงาน

7.5 ด้านข้อเสนอแนะทั่วไป นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ครูควรเอาใจใส่ในการสอนนักเรียนให้มากขึ้น ควรจัดอุปกรณ์การเรียนให้ครบสมบูรณ์ และควรมีห้องเรียนเฉพาะควร สอนให้ตรงเนื้อหา ไม่ควรบังคับให้นักเรียนลงทุนค่าอุปกรณ์ที่มีราคาแพง ควรแยกวิชาดนตรี นาฏ- ศิลป์ ออกจากทัศนศิลป์และควรมีการจัดประกวดผลงานศิลปะด้านต่าง ๆ ทุกปี และควรจัดตาราง สอนวิชาศิลปะไว้ช่วงเช้า

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 825 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วน ใหญ่มีอายุในช่วง 11-15 ปี มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 มาแล้วนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 825 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 11-15 ปี มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 3 และ 4 มาแล้ว นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 825 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายและมีประสบการณ์ในการเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 มาแล้ว แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนด

2. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น

จากผลการวิจัยความคิดเห็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษาได้แก่วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ศิลปะกับชีวิต 3 และ 4 และ

วิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 ในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านจุดประสงค์

นักเรียนทุกระดับชั้นส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแก่น ศิลปศึกษาในด้านจุดประสงค์ในระดับ เห็นด้วยว่าจุดประสงค์ทำให้นักเรียนทราบเนื้อหาและ กิจกรรมที่จะเรียนทำให้นักเรียน เกิดความเข้าใจพื้นฐานด้านศิลปะเพิ่มขึ้น เกิดความรักและห่วงใยในศิลปวัฒนธรรมไทย และยังช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านจิตใจและรสนิยมของนักเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ จุดประสงค์ ของวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และ ยังเห็นด้วยอีกว่าจุดประสงค์ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สามารถปฏิบัติงานศิลปะ ได้อย่างอิสระ และ รู้จักการนำศิลปะไปใช้ ผ่อนคลายอารมณ์ และจิตใจ โดยเฉพาะนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยว่าจุดประสงค์ ตรงกับความสนใจของนักเรียนไม่ ยากเกินไปสามารถปฏิบัติงานได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้และเป็นพื้นฐานสำหรับการ สร้างสรรค์ งานอื่น ๆ เป็นงานอดิเรก หรือการประกอบอาชีพได้ รวมทั้งการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เลวิส (Lewis, 1979) ที่ว่าจุดประสงค์ของหลักสูตรจะต้องตอบสนอง ความต้องการของวัยรุ่น ที่สอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาและโครงสร้างของหลักสูตรควรยืดหยุ่น เพียงพอ ที่ครูและนักเรียนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ แตกต่างกันไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 มีความคิดเห็น ในระดับ ปานกลาง คือ อยู่ระหว่างด้านเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยตรงกันว่า จุดประสงค์จะตรงกับความสนใจของนักเรียน และเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานอื่น ๆ เป็นงานอดิเรก หรือการ ประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่อง "การสังเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533" โดยอรุณศรี อนันตรศิริชัยและคณะ ในส่วนของวิชาศิลปะกับชีวิต ที่พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่พึงประสงค์ เพราะมีการเน้นให้เกิดทักษะการ เล่นได้ ทำได้ ทั้ง ๆ ที่ เป็นรายวิชาที่ต้องการเพียงความซาบซึ้ง ซึ่งเฮอริเบิร์ต รีด (Herbert Read, 1958) ได้เสนอแนวทาง การสร้างเสริมการแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับสุนทรีย และ

หน้าที่ของศิลปะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ทั่วไปของศิลปศึกษา โดยเฉพาะ เรื่องความซาบซึ้ง (appreciation) ซึ่งได้แก่การรู้จักที่จะตอบสนองการกระทำรวมทั้งสิ่งที่ได้ประสบพบเห็น ทาให้เกิดความซาบซึ้ง หรือความพอใจอย่างลึกซึ้ง โดยพิจารณาจากคุณค่า ทั้งทางปริมาณ และคุณภาพที่ตนเองสามารถประเมินได้ ตามความเป็นจริง ด้วยความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ และปัญญา ความนึกคิดของตนซึ่งขั้นตอนการเกิดความซาบซึ้งมักเกิดขึ้นตามลำดับคือ (1)ความสนใจ(2)ความพอใจ (3)การยอมรับ (4)การปฏิบัติตามหรือศรัทธา (5)ความซาบซึ้ง (6)การเผยแพร่ ดังนั้นความน่าสนใจ ของจุดประสงค์จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องการ เพราะจะนำไปสู่พื้นฐานของการสร้างสรรค์งานอื่น ๆ ที่ผู้เรียนยอมรับปฏิบัติตาม และเกิดความซาบซึ้งในที่สุด

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดเห็นอยู่ที่ระดับปานกลางว่านักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้และจุดประสงค์จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้จริง สอดคล้องกับ สุลักษณ์ ศรีบุรุษ (2535) ที่กล่าวถึงสาระสำคัญของจุดประสงค์ เฉพาะในรายวิชา ศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 จุดประสงค์ที่เน้นคือทำให้มีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานศิลปะ ด้านทัศนศิลป์ (visual art) ควบคู่ไปกับสุนทรียศาสตร์ (aesthetic art) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม เห็นคุณค่า และในวิชาศิลปะกับชีวิต 3 และ 4 มีจุดประสงค์มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในด้านศิลปะประยุกต์ (apply art) ควบคู่ไปกับด้านศิลปะวิจารณ์ (art criticism) ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกทางศิลปะและวิจารณ์ได้อย่างเหมาะสมในวิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 จุดประสงค์ที่มุ่งหวังคือให้ผู้เรียนมีความชื่นชม ซาบซึ้ง เป็นขั้นการนำ ศิลปะไปใช้ในชีวิตรประจำวัน อย่างเห็นคุณค่า หรือศิลปนิยม (art appreciation) เป็นการนำศิลปะ ไปสัมพันธ์กับชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ โดยเข้าใจความงามและหลักองค์ประกอบศิลป์ เป็นสื่อความเข้าใจ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในด้านจุดประสงค์วิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน แต่เน้นเพียงให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานศิลปะควบคู่ไปกับ สุนทรียศาสตร์เท่านั้น ดังนั้น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็น จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตัวอย่างเฉพาะเจาะจง โดยระบุลงไปใน การเรียนการสอนแต่ละครั้ง ต้องการให้ผู้เรียน มีพฤติกรรมอะไรบ้างซึ่งส่วนมากจะกำหนดให้อยู่ในรูปของ จุดประสงค์การเรียนรู้ (สมบุรณ์ หิตพงศ์, 2523) สอดคล้องกับกาญจนา เกียรติประวัตติ (2524) ที่ว่าการพิจารณาหาจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้นครูจะต้องถามตัวเองก่อนว่า จะให้ผู้เรียนทำอะไร พฤติกรรมที่ต้องการจากผู้เรียนคืออะไร สรุปก็

คือการศึกษาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฉะนั้นการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญมาก ที่ต้องคำนึงถึง ตัวผู้เรียน ภาวะของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และ จุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องไม่ยาก สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของมอราห์ (Morah, 1980) ที่ว่า ในด้านการสอนต้องคำนึงถึงหลักแบบนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง (StudentCentred) และข้อควรคำนึงที่สำคัญประการหนึ่งคือ จุดประสงค์จะต้องเน้นให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้านซึ่งหลักการของหลักสูตร ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้ระบุไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลียา กองสุข (2534) ที่ว่าจำเป็นต้องมีจุดประสงค์การศึกษาไว้ เพื่อช่วยในการตรวจสอบดูว่านักเรียนบรรลุถึง จุดประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่ การเขียนจุดประสงค์ จึงควรคำนึงถึง ภาวะของผู้เรียน และควรครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านคือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) อันจะทำให้ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสัมมนาของกรมวิชาการ (2539) ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และทฤษฎีทางศิลปะขั้นพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่การศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพ

2.2 ด้านเนื้อหา

นักเรียนทุกระดับชั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษานด้านเนื้อหา ในระดับเห็นด้วย ว่าเนื้อหามีความถูกต้องทันสมัย (สุจริต เพียรชอบ, 2526) มีความถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้ (สุจริต เพียรชอบ, 2526) ไม่สลับซับซ้อน ไม่ยากจนเกินไปสามารถเรียนรู้ได้ (เสริมศรี ชาญสร, 2528) เนื้อหาตรงและสอดคล้องกับจุดประสงค์สอดคล้องกับ สมิตร์ ชุมการ (2528) ที่ว่าควรส่งเสริมจุดประสงค์ของการสอนในหลาย ๆ ด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ อยู่ระหว่าง เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยว่า จะนำความรู้ที่ได้จากเนื้อหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา ศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ที่ว่า เพื่อให้มีความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจ ชื่นชมและเห็นคุณค่าของศิลปะนั้น ๆ (กรมวิชาการ, 2533) แต่ไม่ได้นับให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เหมือนคำอธิบายรายวิชาศิลปะกับชีวิต 5 และ 6 ที่มุ่งหวังการนำศิลปะ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่าเนื้อหามีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาใน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ(2539)ได้กล่าวไว้ว่าถ้าพิจารณาหลักสูตรศิลปศึกษา ที่ได้วางเป้าหมาย สำหรับผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน 5 ประการคือ คุณภาพทางบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางศิลปะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อตรวจสอบความถนัด ประสิทธิภาพของการอยู่ร่วมกัน โดยสรุปเป้าหมายของหลักสูตรก็คือการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ดังนั้นเนื้อหาวิชา ที่ถูกกำหนดในหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชายังไม่พอเพียงที่ครู หรือผู้เกี่ยวข้องจะนำมาพิจารณา ในการจัดการเรียนการสอน ควรนำเนื้อหาที่ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้หรือ เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงมาจัดในการเรียนการสอน

นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางว่า เนื้อหาน่าสนใจตรงกับความต้องการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524) ได้แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ยากซับซ้อนไม่เหมาะกับวุฒิภาวะ ของนักเรียน งานวิจัยของวัชรินทร์ ฐิติดีดีสัย (2530)ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหาว่า การสอน เนื้อหาควรอธิบายให้นักเรียน เข้าใจถึงความยากง่ายของ เนื้อหาวิชาในแต่ละระดับ ชั้นเรียน แม้ว่ากฎเกณฑ์ทางทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนหัวข้อกิจกรรม เช่น การเขียนภาพพระบายสี การปั้น ฯ จะคล้ายคลึงกันก็ตาม ขณะเดียวกันครูต้องกำหนด เนื้อหาวิชา ให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน และเนื้อหาควรมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากวิชาที่เรียนมาในภาคเรียนที่แล้ว เรื่องใดมีความสำคัญจะเรียนรู้อีกก่อนหลัง หรือนำสนใจในเวลาหรือภาคเรียนนี้ สอดคล้องกับเกณฑ์แห่งความสนใจ (criterion of interest) ของสงัด อุทรานันท์(2528) ที่กล่าวว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรได้ดีที่สุด ถ้าสิ่งที่เรียนนั้น เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

สรุปว่าวิธีสอนและกิจกรรม ทำให้นักเรียนปฏิบัติควบคู่ไปกับเนื้อหา จะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสนใจ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือการเลือกเนื้อหานั้น จะต้องทันสมัย และเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะผู้เรียนยังอยู่ในวัย ที่ต้องการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ อีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้เรียนยังอยู่ในวัยรุ่น นอกจากนั้นเนื้อหาจะต้อง กระตือรือร้น เข้าใจได้รวดเร็ว ควรเป็นเรื่องราว ที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม สอดคล้องกับ เบอร์ตัน(Burton, 1984)ที่ว่า ศิลปะสามารถเป็นตัวกลางที่เชื่อมเรียงโลกภายนอกและโลกภายในของวัยรุ่นได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกทางศิลปะในระดับนี้ ย่อมสามารถทำให้นักเรียน มีอิสระและเสรีภาพในความคิด มีจินตนาการ

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนทุกระดับชั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษาใน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยตรงกันว่า การปฏิบัติกิจกรรมไม่ยากเกินไป มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แสดงออกอย่างอิสระ สอดคล้องกับ วิรัตน์ พิชญ์บุญ (2533) ศิลปะเป็นกิจกรรมอันอิสระ จึงสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และเป็น กิจกรรมที่สนุกสนานเพลิดเพลินมาก กิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน กับจุดประสงค์ และเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักการแก้ปัญหาและเกิดความคิด แปลกใหม่ ทำให้เกิดทักษะและความชำนาญมากขึ้น เพราะว่ามีลักษณะของวิชาศิลปะศึกษาเกี่ยวข้อง กับการฝึกฝนปฏิบัติการ ลงมือทำจริงและการคิดค้นแก้ปัญหา (วิบูล จันทรชัย, 2531) ดังนั้นจึงเห็น ได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับที่ บลูม(Bloom)กล่าวว่าเมื่อเกิดการเรียนรู้แต่ละครั้ง จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นทั้ง 3 ประการ คือ (1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive domain) (2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective domain) (3) การเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อให้เกิด ความชำนาญ หรือทักษะ (Psychomotor domain) เป็นต้น ไทเลอร์(Tyler, 1971)ได้กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนรู้ หรือประสบการณ์การเรียนรู้ว่า "ประสบการณ์ การเรียนรู้ หมายถึงปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียน และเงื่อนไขภายนอกสิ่งแวดล้อม(เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่จะเรียนรู้)ที่เขาพอจะตอบ สนองได้ การเรียนรู้จึงเกิดขึ้น โดยผ่านการกระทำของผู้เรียน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน จึงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน การปฏิบัติกิจกรรม การจัดกิจกรรมศิลปศึกษาจะสัมฤทธิ์ผล ได้ย่อมเกิดจากความสนใจของนักเรียน เป็นสำคัญ (เลิศ อานันท์, 2518)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีความคิดเห็น ตรงกัน อยู่ในระดับปานกลาง คือ อยู่ระหว่าง ความคิดที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่า เวลาที่ใช้ใน การปฏิบัติกิจกรรมมีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูลย์ จันทรชัย(2531) ที่ว่า ครู ศิลปะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านหลักสูตรว่า เวลาเรียนที่จัดให้ ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม ทำให้ นักเรียนปฏิบัติใน เวลาเรียนไม่เสร็จ ซึ่งในปัจจุบันวิชาบังคับแกนศิลปศึกษานั้นได้รวมเอาวิชาดนตรี และนาฏศิลป์มารวมกัน โดยปกติแล้วเฉพาะการที่จะสอนให้ผู้เรียน เกิดความซาบซึ้งนั้นเป็นเรื่องที่

ยากอยู่แล้ว ดังนั้นการรวมทั้ง 3 วิชา ยิ่งเป็นเรื่องที่ยากที่จะทำให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ ย่อมเป็นเรื่องที่ยากกว่า สอดคล้องกับรายงานการสัมมนา กรมวิชาการ (2539) เรื่องปัญหาของ หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา การนำศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ มารวมกันไว้ในวิชาเดียวกัน เรียกว่าวิชาศิลปะกับชีวิตแล้วทำให้เรียนเพียง 1 คาบต่อสัปดาห์ เป็นการสร้างปัญหาแก่ครูผู้สอนและ นักเรียน ดังนั้น การแยกทั้ง 3 วิชาออกจากกันจะเป็นการแก้ปัญหาเบื้องต้นทางหนึ่ง

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

นักเรียนทุกระดับชั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับเห็นด้วยตรงกันว่าควรมีการวัด และประเมินผลตาม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 7 ว่าด้วยการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน ตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง คืออยู่ระหว่างเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าควรมี การวัดและประเมินผลโดย การสอบข้อเขียน ทั้งนี้เพราะว่า จุดประสงค์ของ วิชาศิลปศึกษา ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติงานศิลปะได้ตามความ สามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพหรือการศึกษา ต่อที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ ดังนั้นจึงควรที่จะประเมินผล ให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียน และจากการสำรวจความคิดเห็นแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ วิธีการวัดและประเมินผลวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ของนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้นตรงกันว่า วิธีการที่ มีนักเรียนชอบมากที่สุดคือ การวัดผลและประเมินผลโดยการตรวจผลงานเป็นส่วนใหญ่และมีจำนวน น้อยมากที่ชอบวิธีการวัดและประเมินผลโดยการสอบปากเปล่าและในด้านความคิดเห็นการพิจารณา ในการวัดและประเมินผลนักเรียนทั้ง 3 ระดับมีความเห็นตรงกันว่าควรพิจารณาด้านความสวยงาม ความปราณีต แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยกับการวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติงาน โดยการตรวจ ผลงานที่ความสวยงามและความปราณีต สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินผลทางศิลปะของ คอนราด (Conrad, 1964) ที่ว่าการประเมินผลจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ต้องเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ศิลปะทั้งหมด และเกณฑ์การประเมินผลขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียน ดังนั้นสรุปได้ว่าการ วัดผลและประเมินผลควรเป็นด้านการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลียา กองสุข(2534)

ที่ว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรวัดผลวัดผล ๑.ให้นักเรียนปฏิบัติงาน การวัดผลและประเมินผล ๑.ในวิชาศิลปะศึกษา มีลักษณะการวัดและประเมินผล ที่แตกต่างออกไปจาก วิชาอื่น ๆ ตามธรรมชาติครูศิลปศึกษาน่าจะถือว่าเป็นหลักในการประเมินผลนั้น ครูศิลปศึกษาควร ๑.ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการ แห่งประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคน ๑.ได้รับระหว่างที่ผลิตผลงาน นั้น ๆ การประเมินจึงต้องคอยหมั่นสังเกตดูผลงานของนักเรียนและตัวนักเรียนด้วย จึงจะสามารถ ประเมินผล พัฒนาการของผู้เรียน ๑.ได้อย่างแท้จริง (สามีญศึกษา, 2520) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วุฒิ วิวัฒน์สิน (2530) ที่ว่าครูศิลปะ เห็นด้วยกับการพิจารณาความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ของ นักเรียน ฉะนั้นในการออกข้อทดสอบ เพื่อการวัดและประเมินผล รายวิชาบังคับแกนศิลปะศึกษา ครูศิลปศึกษาจึงควร เป็นผู้ออกข้อทดสอบเอง เพื่อจะได้ เกิดความยุติธรรมต่อผู้เรียน และทำให้ได้ ผลการเรียนรู้ที่แท้จริงที่จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน รายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ในด้านต่าง ๆ สำหรับผู้เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาทางวิชาการ อบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา ในด้านการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการวัดและประเมินผลทางศิลปศึกษาอยู่เสมอ และควรรักษาให้นักเรียนที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่โดยตรง มีส่วนร่วมในการอบรม หรือสัมมนาด้วย เช่นอาจจะให้เป็นผู้ให้ข้อมูลจากการสำรวจแบบสอบถามก่อนที่จะมีการอบรมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.2 ควรส่งเสริม ให้นักครูหรือผู้เกี่ยวข้องมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนำผลงานวิจัยเผยแพร่ให้ทั่วถึงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นศึกษานิเทศก์ สามีผู้ศึกษาจังหวัด ครูศิลปะ ฝ่ายวิชาการโรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.3 ควรเร่งรัดในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้สอดคล้องกับการเรียนในระดับต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและควรรักษาความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับศึกษานิเทศก์

2.1 ควรมีการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนของครูศิลปะ และนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และนำผลที่ได้นั้นกลับไปนิเทศครูศิลปะ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ในด้านการเรียนการสอน และยังเป็นการทำให้นักครูศิลปะมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

2.2 ควรจัดทำ หรือรวบรวม เอกสารเผยแพร่ความรู้ ที่จะ เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการเรียนการสอนต่าง ๆ ส่งให้ครูศิลปะ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยให้นักศิลปะ ได้มีแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน ทนสมัยทันเหตุการณ์ตลอดเวลา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูศิลปะ

3.1 ควรให้ความสนใจ และทำความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ฉบับปรับปรุง 2533) ในด้านจุดประสงค์ เนื้อหารายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล จะช่วยให้นักเรียน จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้อง กับหลักสูตร และเหมาะสมกับตัวผู้เรียน

3.2 ควรมีการศึกษาหลักสูตรการสอนศิลปศึกษา ในระดับอื่น ๆ ถึงแม้ไม่ได้ทำการสอนอยู่ในระดับนั้นก็ตามเช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการเรียนการสอน และเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียน

3.3 ควรศึกษาการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าในวงการศิลปะหรือเข้าร่วมการอบรม สัมมนา รวมทั้งการอบรมทักษะใหม่ ๆ ทางศิลปะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ นำไปใช้ประโยชน์ ในด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาต่อไป

3.4 ควรมีการพัฒนาวิธีการสอนศิลปะหลาย ๆ วิธี รวมทั้งการวัดและประเมินผล งานด้านศิลปะของนักเรียน อย่างสม่ำเสมอและนำผลงานที่ดีจัดแสดงโชว์อยู่ตลอดเวลา เพื่อสร้างความตื่นตัว ให้นักเรียนเกิดกำลังใจในการสร้างสรรค์งาน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เฉพาะวิชาศิลปศึกษา

4.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนศิลปศึกษา ในด้านต่าง ๆ ของ
เด็กในเมืองกับชนบท

4.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับหนังสือเรียน ที่ใช้เรียนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยม
ศึกษา

4.4 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้สอนศิลปะในระดับต่าง ๆ ในเรื่องหลักสูตร
ศิลปะที่พึงประสงค์

5. ข้อเสนอแนะโดยสรุปต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงหลักสูตร วิชาบังคับแกน
ศิลปศึกษา

5.1 ด้านจุดประสงค์ ควรเน้นจุดประสงค์ที่ตรงกับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละ
ระดับชั้น และเป็นพื้นฐานในการที่จะให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการสร้างสรรค์งานอื่น ๆ เป็นงาน
อดิเรกหรือประกอบอาชีพได้มากขึ้น โดยเฉพาะวิชาศิลปะกับชีวิต 1 และ 2 ซึ่งอยู่ในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรเริ่มเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

5.2 ด้านเนื้อหา ควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สอดคล้องกับ
เหตุการณ์ปัจจุบัน และมีความน่าสนใจ ตรงกับวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

5.3 ด้านกิจกรรมการเรียน สิ่งที่ต้องปรับดำเนินการแก้ไขโดยด่วนคือ เรื่องของ
เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม งบประมาณที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งได้จึงควรเพิ่มเวลา
ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม หรือ แยก วิชาดนตรี และนาฏศิลป์ออกจากทัศนศิลป์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง

5.4 ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการพิจารณาและกำหนดให้ชัดเจนถึงผลดี
และผลเสียของการสอบข้อเขียน และสอบปฏิบัติในวิชาศิลปศึกษา และกำหนดแนวทางปฏิบัติให้
ชัดเจน แจ้งให้ฝ่ายวิชาการแต่ละโรงเรียนทราบ เพื่อรับไปปฏิบัติ